

Kalandorás a Nyírség szívében

A Baktai erdőtömböt alagútként fúrja át a 41-es főút, ez Északkelet-Magyarország egyik legszebb autós útszakasza. Két oldalán pihenést szolgáló, az alföldi fekvés ellenére hegyvidéki hangulatú parkerdők helyezkednek el. Ezek a területek a NYÍRERDŐ Zrt. Baktalórántházi Erdészete kezelésében vannak.

Az erdészet működési területén két nagy összefüggő erdőtömb található. Az északi részét egykor a Forgách grófok birtokolták, míg a Baktalórántháza és az Ófehértó között elterülő tömberdőt – az írásos dokumentumok szerinti önálló birtoktestet – a történelem viharai során többek között a Báthoryak, a Károlyiak és a Dégenfeldek is magukénak tudhatták.

Gazdag élővilág

Baktalórántháza községhatárában található a csaknem 340 hektáron elterülő Baktalórántháza-erdő Természetvédelmi Terület. A védett erdő maradványa az egykoron a Nyírség homokterületeit borító hatalmas kiterjedésű gyertyános és gyöngyvirágos tölgyes társulásoknak. Ezeket az erdőket már a 19. század elejétől erdész

szakemberek kezelték, az első írásos üzemterv majdnem száz évre nyúlik vissza. Az erdőtömb jelentőségére már a 20. század legnagyobb erdésze, Kaán Károly is felfigyelt. Egy helyen azt írta: „...a Nyírség számottevő és részben ele-

gyetlenül gyertyánból álló faállományai-ban, amilyenek Nyírbakta és Ófehértó vidékén találhatók, sok olyan árnyékot kedvelő növény fordul elő, mely másutt az Alföldön igen ritka, vagy egyáltalán nem található.”

Színpad a rengetegben

Kis szerencsével rókalepkét is láthatunk

Hosszan virít a meténg

Az első védetté nyilvánítás 1954-ben történt, akkor egy 3 hektáros terület került természetvédelmi oltalom alá. A természetvédelmi terület déli részén az idős gyertyános-tölgyes egy darabja erdőrezervátum besorolást kapott. Az aljnövényzetére jellemzőek a hegyvidéki flóraelemek: a szagos müge, az árnyékvirág és a hagymás fogasír.

Kora tavasszal a vajvirág és néhány nőszőfűfaj egyedei is megfigyelhetők a hazánkban honos orchideafajok közül. Az erdőállományok a gazdag növényvilág mellett sok különleges állatnak is otthont nyújtanak. Változatos a rovarfaunájuk, az orrszarvú bogár, a kis és nagy szarvasbogár, valamint több cincérfaj is képviselteti magát.

A nagyvadfajokból vaddisznó és őz, a kisragadozók közül nyest, nyuszt, borz, valamint a rejtett életet élő aprócska mogyorós pele él a vidéken. A különféle ragadozó madarak mellett fészkelő faj a fekete gólya, a fekete harkály, az egyéb fakopáncsok, valamint a késő őszi és téli erdő csöndjét felverő hangos csuszka és a hallgatag fakusz is. →

Dégenfeld Imre – sokat tett az erdőkért

Emlékezés az elődökre

Nyírség aranya

A Baktalórántházi Erdészet által kezelt területen meghatározó a Nyírség aranyaként ismert akácfa faj térfoglalása. Az akácerdőkből kitermelt faanyag jelentős részét Ófehértón, az Erdei Rakodón megmunkálják, és az elkészült termékek nagy többségét fűrészáru, cölöpfa, szőlészeti választék, kerti bútor és csomagolt tűzifa formájában értékesítik.

A Nyírség szívében élő emberek munkájával megtermelt fatermékek keresett áruk úgy a hazai, mint a különböző nyugat-európai piacokon.

Pünkösdkor megtelik az erdő

A fajok sokszínűsége kedvet teremt egy látogatásra és nyugodt erdei sétára.

Neves elődök nyomában

Aki a Baktai-erdőt járja, érdekes alkotásokra bukkanhat. „*Ki az erdőt a jövőnek fenntartotta*” – ez áll az idős feketefenyők árnyékában álló, kerítéssel övezett, kőből épült emlékművön, amit az erdő egykori birtokosa, Gróf Dégenfeld Imre tiszteletére állítottak. A magyar irodalom egyik legnagyobb regényírójának tartott Mikszáth Kálmán így jellemezte: „*Roppant takarékos, rettentő kalvinista és nagyon nagy hazafi.*” Az 1848–49-es forradalom és szabadságharcban Szabolcs vármegye főispánjaként és Kossuth Lajos kormánybiztosaként vett részt. Tevékenységéért Julius

Jacob von Haynau kőtel halálra és teljes vagyonelkobzásra ítélte, de végül kegyelmet kapott. A településeket és a környező erdőket nagy szeretettel és szakértelemmel óvta, a baktai erdők megmentőjeként is emlegették. Leánya, Dégenfeld Bertha és férje, Podmaniczky Geiza állítottatott köemlékművet 1894-ben, hogy ezzel is hirdessék a család erdőszeretetét.

A közelben, egy csendes tisztáson az erdészelődök előtt tisztelgő fából faragott szoboremlékmű látható. Oldalán Varga Domokos szavai olvashatók: „*E táj erdeiért akik sokat tettek, régieket óvtak, újakat ültettek s ápolnak, neveltek híven a jövőnek, életük múltán is becsüljük meg őket.*” Olyan emberekre emlékeztet, akik az erdőt megőrizték utódaiknak, és munkájuk, emléküek egygyé vált a rengeteggel. Krupiczker Antal erdélyi

Könyv az erdőről

A nyírségi homokon csemetét plántáló erdész alkotta meg azt a fogalmat, amit ma úgy ismerünk: akácgazdálkodás.

Ma akácültetvények sokasága teremt lehetőséget arra, hogy a közép-kor végére felújítás nélkül leirtott erdőségek helyén a sívó homok újra gyűjtőt, kapanyelet, szekérrudat, rönköt, oszlopot adjon idehaza. Ugyanez az akác ad még aranyló mézet, s az erdőgazda asztalára kenyert is. Nemcsak az akácról és az akácgazdálkodásról, hanem a térség természetrajzáról, növény- és állatvilágáról is megtudhatnak további érdekességeket azok, akik fellapozzák *A Baktai-erdő* című könyvet, ami a NYÍRERDŐ Zrt. kiadásában jelent meg.

fafaragó művész alkotása tölgylevél subában tölgyfák fejű alakot ábrázol. Ezen a tisztáson rendezi meg csaknem két évtizede pünkösdkor a Baktalórántházi Erdészet a NYÍRERDŐ-futást: a környékbeli települések lakói, főként a gyerekek erdei futóversenyen mérhetik össze gyorsaságukat, kitartásukat.

Emlékház, emlékmúzeum

A látogatók kikapcsolódását az erdő mélyén séta- és tanösvény, torna-, röplabda- és futballpálya, erdei színpad,

mal töltötte be: 1919 tavaszán Aradon alakított ellenkormányt a kommun megdöntése érdekében, majd Horthy Miklós őt bízta meg kormányalakítással 1931 nyarán, és több mint egy éven keresztül állt a kabinet élén.

A baktalórántházi Dégenfeld Kastély-múzeum szorosan kötődik a NYÍRERDŐ Zrt.-hez. A másfél évvel ezelőtt elkészült erdészeti és vadászati kiállítást a társaság saját forrásából finanszírozta. A látogatók ízelítőt kaphatnak az alföldi gyertyános-tölgyes erdőállományok élővilágából, megismerhetik

Látványos tablók mutatják be az erdők élővilágát a Dégenfeld Kastélymúzeumban

valamint télen szánkópálya szolgálja. Előzetes bejelentkezés alapján lehetőség nyílik arra is, hogy szakavatott személyzet idegenvezetése és kalauzolása mellett ismerkedjenek meg az érdeklődők a Baktai-erdő természeti értékeivel, és az itt zajló erdőkezelési munkával. Az erdő egyébként már bekerült a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Értéktárba is.

A környékbeli emlékhelyek sorába tartozik az a közelmúltban elkészült emlékház is, amit Gróf nagykarolyi Károlyi Gyula, Baktalórántháza legnevesebb szülőtte tiszteletére alakítottak ki. Károlyi Gyula arisztokrata család sarjaként látta meg a napvilágot, a 20. század elején Arad vármegye, majd Arad város főispánja is volt. Magyarország miniszterelnöki tisztét két alkalom-

a jellemző talajokat, a lág- és fásszárú növényeket, a madárvilágot, a rovar- és gombafajokat. A három termet bejárva bepillantást nyerhetnek az erdőgazdálkodásba, az erdészek mindennapi munkájába, és felfedezhetik a térség vadfajait. A tudakozódást látványos megoldású bemutatók, áttekinthető tablók, leírások, nagyméretű fotók, interaktív terek, valamint az erdőgazdaság által készített filmek segítik.

A Nyírség, és ezen belül Baktalórántháza térsége számtalan érdekességet, különlegességet tartogat a turisták, természetjárók számára. Minden évszakban érdemes felfedezésre indulni az országnak ezen a részén.

Vereb István
NYÍRERDŐ Zrt.